

Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2025 - 2027

KH 02.12.2024 § 212
337/02.02.00/2024

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Lain mukainen talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Valtuusto hyväksyi 4.11.2024 § 49 vuoden 2025 tuloveroprosentin ja kiinteistöveroprosentit. Tuloveroprosentin valtuusto päätti pitää ennallaan 9,4 %:ssa. Myös kiinteistöveroprosentit valtuusto päätti pitää ennallaan, paitsi voimalaitoksille valtuusto päätti kiinteistöveroprosentiksi 3,1 %. Yleishyödylliset yhteisöt vapautettiin kiinteistöverosta.

Kunnanjohtajan talousarvioehdotus vuodelle 2025 käsiteltiin yhteistoiminnallisesti YHTY:n kokouksessa 25.11.2024. YHTY ei antanut lausumaa kunnanjohtajan talousarvioehdotukseen. Sivistyslautakunta ja tekninen lautakunta ovat käsitelleet talousarvioitaan 6.11.2024.

Talousarvio vuodelle 2025 ja taloussuunnitelma vuosille 2026 - 2027 osoittavat huomattavan alijäämäisiä vuosia. Suunnitelmavuodet 2026 ja 2027 on laadittu käytettävissä olevin tiedoin. Näiden vuosien lukuihin liittyy selvästi tavanomaista enemmän epävarmuutta, muun muassa hyvinvointialueiden kanssa solmittujen vuokrasopimusten jatkuvuuteen ja vuokratasoon liittyen vuosien 2026 ja 2027 osalta. Kumulatiivista ylijäämää on aiemmilta vuosilta kertynyt kunnan taseeseen noin 2,0 miljoonaa euroa, jolla vuoden 2025 alijäämä voidaan kattaa pääosin. Sen sijaan suunnitelmavuosien 2026 ja 2027 osalta vaaditaan voimakkaita kunnan tulopohjaa vahvistavia toimenpiteitä.

Vuoden 2025 talousarvio on sivistyslautakunnan osalta saatu raamiin siten, että valmistaudutaan keskittämään päivähoito 1.8.2025 alkaen päiväkodin kirkonkylän toimipisteeseen. Aleneva päivähoitotarve mahdollistaa tämän ratkaisun tilojen puolesta. Vuoden 2025 aikana tämä

toimenpide tuottaa säästöä noin 50.000 euroa etenkin henkilöstömenoissa. Seuraavina vuosina säästö on noin 120.000 euroa vuodessa.

Kunnalla on noin 220 hehtaarin määräalan myyntiprosessi Vihtaniemestä kesken. Kauppakirjan mahdollinen allekirjoittaminen voi tapahtua vasta vuoden 2025 puolella. Tämän vuoksi mahdollisesta kaupasta syntyvää myyntivoittoa ei ole otettu huomioon talousarvion käyttötalous- ja tuloslaskelmaosissa. Mikäli määräalan myyntiprosessi johtaa kauppakirjan allekirjoittamiseen, oikaistaan vuoden 2025 talousarviota talousarviomuutoksena myyntivoittoa vastaavasti vuoden 2025 alkupuolella.

Kunnan epätasapainossa oleva käyttötalous rajaa myös voimakkaasti kunnan investointikykyä. Tämän vuoksi investoinneissa joudutaan tekemään priorisointia. Tämän vuoksi on tärkeää, että kunnan kiinteistökannan rakennusteknisestä kunnosta on olemassa kattava ja ajantasainen tieto ja tämän pohjalta laaditut pitkän tähtäimen korjaussuunnitelmat. Myös kunnan elinvoimaa vahvistavia investointeja on myös kyettävä määrätietoisesti toteuttamaan.

Sekä aikaisempiin että uusiin talouden tasapainottamistoimiin perustuvista, toteutetuista toimenpiteistä huolimatta nyt valmisteltua kolmen vuoden taloussuunnitelmaa ei saatu vuoden tasapainoon. Keskeisenä syynä tähän on peruspalvelujen valtionosuuden painumien negatiiviseksi hyvinvointialueelle siirtyvien sote-palvelujen menojen siirtolaskelmien perusteella. Lähtökohtana tähän ovat tilastollisesti todennettavissa olevat kunnan asukaskohtaisesti suuret sote-menot viime vuosilta. Kunnan talouden tasapainoon saattaminen vaatii etenkin tulopohjan vahvistamista, koska uusien merkittävien kustannussäästöjen löytäminen ei ole realistista. Riippuen käytössä olevien talouden tasapainottamiskeinojen riittävyydestä, lähivuosina tulee harkittavaksi myös kunnallisveroprosentin ja kiinteistöveroprosenttien tarkastelu.

Talousarvion seurantaan ja raportointiin tulee kiinnittää huomiota kaikilla toimialoilla ja mahdolliset menoylitykset tulee ensisijaisesti kattaa kunkin toimialan talousarvion sisältä.

Valmistelija Kunnanjohtaja Timo Kiviluoma, puh. 0447209047

Kj:n päätösehdotus Kunnanhallitus päättää hyväksyä talousarvion vuodelle 2025 ja taloussuunnitelman vuosille 2025 - 2027 liitteen mukaisena, sekä esittää ne edelleen valtuuston hyväksyttäväksi.

Lisäksi kunnanhallitus päättää valtuuttaa kunnanjohtajan ja hallintojohtajan tekemään talousarvioasiakirjaan tarvittaessa teknisluonteisia korjauksia.

Kunnanjohtajan muutettu päätösehdotus Kunnanhallitus päättää hyväksyä talousarvion vuodelle 2025 ja taloussuunnitelman vuosille 2025 – 2027 muilta osin liitteen mukaisina, paitsi että päiväkodin henkilökunnan palkkoihin vuodelle 2025 lisätään 40.000 euroa, sekä esittää talousarvion ja taloussuunnitelman tällä muutoksella edelleen valtuuston hyväksyttäväksi. Mikäli päiväkodin kahden toimipisteen toiminnan turvaamiseen tarvitaan vielä enemmän lisää määrärahaa, tulee sivistyslautakunnan huolehtia asiasta käyttösuunnitelmassaan.

Lisäksi kunnanhallitus päättää valtuuttaa kunnanjohtajan ja hallintojohtajan tekemään talousarviokirjaan tarvittaessa teknisluonteisia korjauksia.

Käsittely

Juha Pitkänen esitti, että käyttötalousosaan ”Kuntakonsernin tytäryhtiöitä koskevat tavoitteet – Tuusniemen Teollisuus Oy” lisään talousarviovuoden 2025 tavoitteeksi Lankkulan kiinteistön myynti. Minna Koistinen kannatti esitystä.

Juha Pitkänen esitti, että investointiosasta ”Moottorikelkkareitti suunnitteluhanke” vähennetään 40 000 euroa. Eevariitta Jäntti kannatti esitystä.

Minna Koistinen esitti, että ”Muut hallinto- ja laitosrakennukset” varataan 60 000 euroa päiväkodin pihan yleiskunnostukseen (aidat, varjostus, kivetys, ym.). Irma Riekkinen kannatti esitystä.

Puheenjohtaja esitti, että kannatetut muutosesitykset käsitellään yksitellen. Kaikki kunnanhallituksen jäsenet kannattivat Pitkäsen käyttötalousosaan ja investointiosaan sekä Koistisen investointiosaan tekemiä muutosesityksiä. Puheenjohtaja totesi, että kunnanhallitus hyväksyy ne yksimielisesti.

Päätös

Kunnanhallitus päätti hyväksyä talousarvion vuodelle 2025 ja taloussuunnitelman vuosille 2025 – 2027 muilta osin liitteen mukaisina, paitsi että päiväkodin henkilökunnan palkkoihin vuodelle 2025 lisätään 40.000 euroa. Mikäli päiväkodin kahden toimipisteen toiminnan turvaamiseen tarvitaan vielä enemmän lisää määrärahaa, tulee sivistyslautakunnan huolehtia asiasta käyttösuunnitelmassaan.

Kunnanhallitus päätti hyväksyä Juha Pitkäsen käyttötalousosaan ja investointiosaan sekä Minna Koistisen investointiosaan tekemiä muutosesitykset.

Kunnanhallitus esittää talousarvion ja taloussuunnitelman näillä muutoksilla edelleen valtuuston hyväksyttäväksi.

Lisäksi kunnanhallitus päätti valtuuttaa kunnanjohtajan ja hallintojohtajan tekemään talousarvioasiakirjaan tarvittaessa teknisluonteisia korjauksia.

Merkittiin pöytäkirjaan, että kunnanjohtaja Timo Kiviluoma jätti päätökseen seuraavan eriävän mielipiteen: Moottorikelkkareittihanke on vuonna 2025 reittitoimitus- ja maanomistajakorvausvaiheessa. Kunnanhallituksen esittämä 10.000 euroa ei tule riittämään näihin kustannuksiin. Moottorikelkkareittihankkeen toteuttamisesta on Tuusniemen kunnan ja Kuopion kaupungin välinen, 21.2.2013 Tuusniemellä allekirjoitettu sopimus. Sopimuksen yksipuolinen noudattamatta jättäminen altistaa Tuusniemen kunnan vahingonkorvausriskille.